

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KOZLONYE.

ELŐFIZETESI ÁRAK:

Helyben: félévre 6 kor., negyedévre 3 kor. — fill.
Vidéken: félévre 9 kor., negyedévre 4 kor. 50 fill.

FŐSZERKESZTŐ:

BENEDEK JÁNOS.

POLITIKAI ROVATVEZETŐ:

Dr. BOROSS LAJOS.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ

SZÉKELY IMRE.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Debreczen, Főléér 42. szám. Lamprecht palota
első emelet, az udvarban.

Két megnyitó beszéd.

— szeptember 21.

Akarja valaki a maga igaz vonásaiban, a maga leplezetlen őszinteségében megismerni Magyarország politikai és társadalmi képét, akkor olvasta légyen azt a két rektori beszédet, amelyekkel a budapesti és kolozsvári egyetem új iskolaévet megnyitották. A társadalmi és politikai életnek csupán összefüggéstelen jelenségeit látja az ember, amiket a viszonyok teljes ismeretével előbb egy egészsze kell megformálni, hogy aztán összefüggő, áttekinthető legyen a politikai kép. Nem kutatjuk, a gyengébbek kedveért-e, akik nem tudják, vagy egyáltalában akik nem akarják, közvetítették-e a közönség számára az összefoglalás munkáját a budapesti és kolozsvári egyetem rektorai, de bármi volt is a rugó, dicséret érte, hogy megtették. Nélkülök még igen sokan sokáig téves hitben maradtak volna a magyar politikai és társadalmi viszonyokat illetőleg.

No de beszéljünk világosabban! A közvélemény egy része és pedig jelentékeny része abban a hitben

ringatózik, hogy a régi idők liberálizmusa még mindig virágzik, vagy a mégis szkeptikusabbak szerint a Tisza-érával új erőre kapott. — A budapesti rektor megnyitó beszéde felnyithatta a szemeket. A szabadelvűségnek már csak a czégre van meg, a pusztá váz, minden lélek, tartalom és benső valóság nélkül. Ma a legteljesebb konzervativizmus, klerikalizmus és több ehez hasonló izmus kapott lábra, ami máris kiterítette a szabadelvűséget, hogy legközelebb el is hantolja. A budapesti egyetem rektora nyiltan kimondta ezt, beszéde az új irány berendezkedésének felhívó szózata volt. előbb az egyetemen és aztán az életben. Hadat üzent a tudomány és tudás terén a szabadelvű felfogásnak, megtagadta lételetét és az egyedül üdvözítő egyház dogmáira hivatkozva, mindent, ami ezzel ellenkezik, kiirtandónak hirdetett. — Szétdarabolt társadalmunkban az egység és összetartás helyett a vallási megosztottság és széthúzás tanát proklamálta, az átkot, mely a magyar társadalomra évek óta egyre erősebben nehezedik. Társadalmi zülöttségünk hü tükrét mutatta a

közönségnek ez a rektori beszéd. És ha a magyar közvéleményben van még energia, melylyel feltartóztassa a társadalom teljes zülletét és van hazaszeretet, mely az egységben való erőt fejleszthesse ki, úgy a maga feleszmélésével vétót fog odadörögni a Demkó-féle új iránynak, mely ártatlan szemforgatással felszabadítja ama lapangó erőket, melyeknek működésbe hozatala csak egyféle eredménnyel végződhetik: felrobbantásával az amugy is gyenge alapzatu társadalmi békének.

Ilyen perspektívájú képet rajzolt meg a budapesti rektor megnyitó beszéde. Nem lett volna azonban teljes, ha hiányzott volna mellette politikai életünknek a kritikája is. A kolozsvári rektor érdemes beszéde pótolta ezt a hiányt. Egy pár szóval csupán, de valóban hü képét rajzolta a magyar politikának. Parlamenti életünk minden ténykedése akarva-akaratlan az Ausztriával való közösség szolgálatában áll. Minden erőnek ezt a molochot szolgálja. A hadsereg részére minden időben és minden körülmények közt van pénz, ellenben

En famille.

Irta: **Loiuse Debor.**

I.

Szin: Rue Mozart Auteuilben; 5. emelet, egy vadonatúj házban. Művésziesen berendezett milieu, a parkett terpentes berendezésének szaga igen erősen érezhető.

Colette. (22 esztendő, igen csinos, szöke, molett szépség, a ruháján meglátszik, hogy otthon készült.)

A fiatal hölgy végigfekszik a divánon és ásit, aztán egy futólagos pillantást vet az órára, elhagyja kényelmes fekvését, rendbe simítja ruhája redőit, belemosolyog a tükörbe, egy-két pillanatig a körmeit fényesíti, majd megigazít a falon egy félre-esuszott képet, megint ásit egyet, aztán kinyitja a zongorát, a hangjegytartón föllapoz egy ábrándos nótturnot, Cyrano de Bergeracba találomra beleteszi a könyvjelzőt és a kótetet ott hagyja az asztalon. Végezetül még egyet ásit.

Valaki csönget. Colette az ajtó felé siet, utközben azonban meggondolja a dolgot és visszaül a divánra, lehetőleg közömbös pózban.

A csöngetés után felvonul a család.

Io bácsi. (Igen természetes ur, akinek zsebeiből mindenféle különös dolog kandi-kál elő.)

Mélie néni. (Valamikor hajdanában a Touileriákban tánczolt, amire még ma is nagyon büszke; nagyon kövér és frou frou visel. Körülbelül azt a benyomást teszi, amit egy csipkével bevont léggömb.)

Marie. (Egyszerű matróruhácska, számára fésült haj. Ez Marie. Egy kicsit sovány és elégedetlen, de nagyszerű kék szemei vannak és hosszú, selymes pillái.)

Az egész társaság nagyon megindultnak látszik. Általános esőkolozás és a vendégek részéről kíváncsi, kutató pillantások röpülnek a lakás minden zugába.

II.

Mélie néni, Io bácsi, Colette, Marie.

Mélie néni: Kedves kicsikém, te egy kicsit sápadt vagy.

Io bácsi: (A Colette természetét szemlélve.) He-he-he!

Colette: (Türelmetlenül.) A vonattal jöttetek?

Marie: Nem. Bérkocsit vettünk. Huszonöt soubá került a borraival együtt.

Hárman vagyunk s ha a vonattal jöttünk volna, össze vissza öt söt takarítottunk volna meg, azért pedig igazán nem lett volna érdemes a köszén füstöt nyelni.

Io bácsi: Na, mit mondsz ehhez a praktikus fejecskehez? Ah, a mi Marienk!

Mélie néni: Én úgy nézem, hogy meg lehetösen közönséges negyed ez, ahol ti laktok.

Colette: Igen. Itt a házmesternék kint ülnek a kapuk előtt, a gyerekek a járdán kergetőznek, az emberek szomszédolnak, szóval úgy van minden, mint a vidéken.

Io bácsi: Én halálra unnam itt magam. Pláne este!

Colette: Óh dehogyl! Mi úgy szeretjük ezt a mi kis fészünköt. Vacsora után teázunk, muzsikálunk, vagy a fényképet nézegetjük. Pál néha a jövőt tervezgeti (nagyon elpirul)...és...és így szépen eltelik az idő.

(Mélie néni int Io bácsinak, hogy vezesse ki Mariet a balkonra és mutassa meg neki a kilátást.)

III.

Mélie néni, Colette.

Mélie néni: Drága kicsikém! Mond

Tennis-ruhák tisztítását

kifogástalanul teljesíti

HRABÉCZY ANTAL

ruhafestő és vegytisztító intézete
DEBRECZEN, Széchenyi-
utca 42-ik szám.

a közoktatásügynek alig juttatunk a morzsákból.

Mindennek az érdemleges fejtegetésébe nem ment bele a tudós kolozsvári rektor, de aki olvasni tud, főként a sorok közt, be kell látnia, hogy a magyar közoktatásügynek a sok milliónyi költségvetésből „csak kréta és szivacs” jut. Minden egyéb a közösséget szolgálja. Megdöbbentő, de igaz kritika. A magyar közönség hálás lehet e két beszédért. Végre őszinte és igaz leírást kapott társadalmi és politikai életünk kétségbeesítő zülöttségéről. De miért, hogy ezt a nagy feladatot egyetemi rektoroknak, ifjak előtt kell demonstrálniok?!

Népvándorlás.

— szeptember 21.

Igy ősz táján, amikor a mezei munka a legnagyobb részben már befejezést nyert, megindul a falukból a népvándorlás és tart a városok felé. A családot fentartó kereset megszűnésével vágyakozás fogja el sokak szívét a városi élet után. Ugy gondolkoznak, hogy városhelyen temérdek munkát foglalkoztatnak. Ahol annyi fény és pompa honol, ott a szegény embernek is hamarabb akadhat keresete. Ha elvétve találkoznak olyan, akit ezek a gondolatok környékeznek, az nem volna baj, de az már igazi szerencsétlenségnek nevezhető, hogy ezek és ezek hagyják ott a falut a bizonytalan jövőért. A város az a mentő horgony, amelyben nagy buzgalommal igyekeznek bekapaszkodni.

A nagyobb városokat szinte előzöni a munkát kereső tömeg. — Igen természetes aztán, hogy ezt az egészségtelen számbeli gyarapodást a város nem képes magába fölszívni. A falujából kimozdult ember rossz helyzetéből még rosszabbra jut. Egyre halmozódik benne össze a végtelen keserűség a sors mostohasága iránt. Kezdetben csak

magában dohog, de később a környezetével is érezeti, ami benne indulat összegyűlemlett. A becsületes, romlatlan kedélyű férfi kétes alakokkal, csavargókkal kerül össze a pálinkamérések gőzében. És ha egyszer megszokta a pálinkát, meg a társaságát, ritkán van ebből visszavezető út.

Az újságok örvendetesen mutatnak reá a városoknak népességben való nagy gyarapodására. Ugyanekkor megfélekednek arról, hogy mindez az alap a falu rovására megy. Különösen emlegetik a magyar főváros roppant arányú fejlődését, amely a közel jövőben, ha a külső részeket is bevonják, jóval több mint egy millió lelket számlál. Pedig ennek a nagy odaözlésnek nincs miért örülnünk. Beteges tünet ez, amely sürgős orvoslásra vár.

Ószszel a nagy számot kitevő városi építőmunkásoknak elfogy a keresete. Ezeknek is más foglalkozás után kell nézni. És bizony sok az egész telet henyélessel kénytelen eltölteni. Hány szegény család van olyan, akit az munka tart el mosással, takarítással, nehéz munkával, míg a munkabíró férfi hétszámra ügyeleg dologtalanul. Szomorú állapotok ezek nagyon, de van rá kilátás, hogy még inkább azok lesznek. Az idei nehéz esztendő még több családot fog arra bírni, hogy odahagyja a falut és a városban kísérelje meg a boldogulást. A falu bomlik, pusztul belőle a munkáskéz, a város pedig nő az éhes, rongyos emberek beözönlő seregeivel.

Meg kell akasztani ezt a szerencsétlen népvándorlást. Rosszabb ez az Amerikába való menetelnél is, ahol a magyarság ezrei legalább életrevalóságot tanulnak, míg itt jó része lassanként teljesen elzüllik. Maradjon mindenki otthon a falujában; ha nehéz is az élet. Igyekezzék ott hasznosítani munkaejéit, tevékenységét. Tanuljon meg olyan foglalkozási ágat a mezei munkás, amely télen is ad keresetet, amelyből hátán szükösen, de azért mégis megélhet. A fényes város ne vonzza a falu népét. Több nyomorúság terem a cifra kőpaloták, mint a falusi viskók alatt. És a kő hideg; ehhez

hasonlóvá válik a városi ember szíve is; nincs benne az a részvét a mások bajai iránt, amely falusi szegény ember sorsát elviselhetővé teszi.

Koronázás.

— szeptember 21.

515 év után ma koronáz Szerbia. Komolyan és méltóságosan. I. Péter bizonyára meghatottsággal teszi fejére a koronát, ölti magára a palástot, mialatt a régi konak le nem mosható vérfoltjait biborral takarják be azok, akik Sándornak a fejét ütötték le, mivel azon koronát nem találták.

Ilyenformán bizonyos hazugság is émeleg ottan majd a koronázási aktus igazmondása közt. Lehet, hogy hátul, a sorok mögött, de lehet az is, hogy elől szembezőkően és vigyorogva. Mert a belgrádi véres éjt azok sem tudják elfeledni, akik megcsinálták.

A holt kéz mindkettőjüket éber örkösre szólítja és gyanakvásra kényszeríti. Ez a gyanakvás keserű perozeket okoz majd a királyok s retteg azoktól, akik öt rettegik. A véres éj bandita hősei az alkotmányra támaszkodó királyban bizonyára nem az ország nyugalmának helyreállítóját dícsérik, hanem a zavarosban halászás megakadályozóját. Persze titokban s lesik az alkalmat, hogy nyíltan is megmondhassák — minden kockázat nélkül a jövőre. Amint azt tették Sasával, akit lőtt és szurt sebek-től elborítottan dobtak le a konak kertjébe s hajnali pirkadáskor pohárcsengés közt ülték tort a felszentelt király megszentelt tette körül.

A belgrádi véres éj nyoma bizony meg fog látszani a koronázás szegényes, de hivalkodó fényében. Bár biborral takarják el a szegénységet, az ördögöt nem lehet tömjénfüsttel elkergetni. Hiányzik hozzá a hit ereje és a meggyőződés ereje, amely dolgokat I. Péter is csak akkor tudott megbecsülni, mikor megkapta azt a sürgönyt, amelyben hazahívták, hogy minden meg van bocsájva.

A logika örök törvénye borzasztja meg tehát azokat, akik hitetlenül rázzák meg fejüket a koronázási czézők láttára s azzal a hittel távoznak haza, hogy — kolduséknál bál volt. A rossz szilvatermés még is kikorrigálódott egy mélyen leszállított áru koronáig és egy biboros palástig.

Erős hit, erős akarat és elhatározott

el nekem mindent, mintha igazi anyád lennék. On a te szegény, szegény, jó anyád! Vajjon vigyáz-e rád onnan felülről? (Előszedi a zsebkendőjét, Colette elfordítja a fejét.)

Méline néni: Nos, beszélj hát gyermekem. Boldog vagy? Nem csalódtál, szegény kiscikém?

Colette: (Némi megütözéssel.) De kedves néni! Hogy gondolhat ilyet?

Méline néni: Na, ezt szeretem. Ézzel nagy gondot vettél le rólam. Hiszen tudod, hogy felelősséggel tartozom miattad?! És te olyan könnyelműen, olyan meggondolatlanul cselekedted! Hogy is jegyezhetted el magad az én beleegyezésem nélkül a Bon Marché olvasó termében?

Colette: De kérlek, néni, hiszen mi öt esztendeig szerettük egymást!

Méline néni: Ah, hadd el, kérlek! Neked olyan nyomorult nevelésed volt, gyermekem. Nyugodjék békével, szegény anyád sokat megengedett neked. Fiatal emberek jártak a házhoz...

Colette: De engedj meg, néni, amíg azt hitted, hogy Pál Mariara gondol, te is megengedted, hogy a házba járjon.

Méline néni: Megőrültél?! Ebből egy szó sem igaz. Egy olyan ártatlan, tiszta gyermek, mint a mi Marienk! Isten őrizzen! És aztán egy tisztességes családban szó sem lehet a szerelemről. Te megfélekezél, kedvesem, velem szemben a kötelességtől, mikor erről beszélsz. Igazán

meglátszik, milyen nevelése volt. Szeretted egymást!...

Colette: (Félbeszakítja.) Tudom; nálatok a tartozik — követel pótolja a szerelmet. Az üzet!

Méline néni: (Közbekiáltva.) Csak hagyj, kérlek, az üzet! A te Páld is tudta, mit kaszál, mikor feleségül vett. Egy gazdag árvát szívesen vesz feleségül mindenki — szerelemből. Csak hagyjuk! És ki lenne ez a Pál ur a te százezreid nélkül?

(Io bácsi visszatér Marieval a balkonról.)

IV.

Io bácsi, Méline néni, Colette, Marie.

Io bácsi: Látni az Eiffel-tornyot és a nagy kereket. Nagyon szép a kilátás.

Méline néni: Reméled, hogy Pál megkapja azt az egyetemi tanári állást?

Colette: Bah!

Méline néni: Jó — jó! Hiszen tudom, hogy a fizetés nagyon kicsiny, de...

Colette: Mondj inkább, hogy borral, kedves néni! Minek az nekünk? Hát nem vagyunk mi tulon-tul gazdagok?

Méline néni: Ej, tudom, hogy neked van pénzed, de végre a férjnek is kell valamit keresnie, ha még oly keveset is. Az mégse járja, hogy eltartassa magát...

Colette: Pál a jövő számára dolgozik...

Io bácsi: Ugyan hagyjátok már a vitát! Jöjj. Méline inkább nézd meg te is a kilátást!

Io bácsi és Méline néni kimennek a balkonra.

V.

Colette, Marie.

Colette: Marie, te meg sem csókoltál. Hát már nem szeretsz?

Marie: Szeretek, Colette, de csak akkor csókollak meg, ha elmondod minden házassági élményedet.

Colette: De Marie!

Marie: Ej mit! Ne légy olyan prüd. Azt hiszed én nem tudok semmit? Általánosságokra nem is vagyok kíváncsi. Engem csak a Pál egyénisége érdekel; hiszen tudod, hogy eleinte azt hittük, hogy nekem udvarol? Nos beszélj. Milyen ő?

Colette: De Marie! Miket beszélsz te! (Io bácsi és Méline néni bejönnek a balkonról.)

VI.

Méline néni: (Idegesen.) Remélem, Colette nem felejtetted el, hogy egy fiatal leánynyal beszélsz! Nehogy gyomot hints ennek az ártatlan gyermeknek érintetlen kedélyébe!

Colette: (Ironikusan.) Dehogy hintek kedves néni! Nekem szent a Marie kedélyének érintetlensége.

(Colette felszolgálja az uzsonnát.)

Io bácsi: (A likőrös poharat fölemelve.) A fiatal pár egészségére iszom és... na igen... és a jövődbeli kis Pálra!

szárdék vezesse I. Pétert a Szezállák és Karibdisek között. Ne feledje, hogy a multak büneért esetleg neki kell lakolnia — ta'an ártatlanul. Ó tudja s az egyedülvaló isten, aki a vesékbe lát. Erős hit a maga becsületes cseljál elérésében s az ország boldogságának előmozdításában. Erős akarat, mely eltántoritani nem engedi kecsgetető látszatok s fenyegető tolakodások között

Erre van a megkoronázandó királynak szüksége. Nemes szivvre, tiszta fejre és erős karra. És akkor érdemes volt a rossz szilvatermést nem venni figyelembe.

EGYHAZ ÉS ISKOLA.

Egyházkerületi közgyűlés. A bányai ág. ev. egyházkerület ma délelőt kezdte meg közgyűlését Sárkány Sámuel püspök és Zsilinszky Mihály államtitkár, kerületi felügyelő elnöklésével. — A közgyűlést Zsilinszky Mihály államtitkár nyitotta meg hosszabb beszéddel, melyben kifejtette, hogy az egyháznak az 1848. XX. törvényekiben biztosított állami segítség megvalósulása után is szükség lesz majd a gyülekezetek áldozatkészségére. Azután beszélt az ev. tanításainak jelentőségéről, amit állandóan szem előtt kell tartanunk, mert fájdalommal látja, hogy az evang. vallási és erkölcsi hatása új eszmék és áramlatok mellett gyengül. Beszédét azzal fejezte be, hogy az ág. evangélikusoknak sem szabad tovább vesztegetni, hanem egyházi és társadalmi téren nagyobb energiával és odaadással kell működniök. A lelkes éljenzéssel fogadott elnöki megnyitót után, amelyet a közgyűlés határozata szerint egész terjedelmében jegyzőkönyvbe foglalnak és külön is kinyomatnak, Sárkány Sámuel püspök előterjesztette jelentését, mely szerint a hitélet az egyházkerületben mindenütt kielégítő volt. A püspök azután bemutatta az egyetemes gyűlés elnökségének átiratát, mely szerint az egyetemes gyűlést novemb. 9-ikére hívták össze. A közgyűlést délután folytatják.

A páholybérlok jogainak megszüntetése.

— szeptember 21.

Merész dolgot szándékozom jelen alkalommal megpendíteni. A bérlok jogai-

Méline néni: Ugyan Iol! Ne zavarj a gyermekek nyugalmát! Elég baj már az a sok ajánlat is, amit nap-nap mellett kapunk. A legutóbbi napokban tíz komoly ajánlatot kaptunk és mindenikről beszélni kellett szegénykével. Istenem!... De nehéz is egy anya helyzete...

Marie: Kedves mama, most indulhatnánk már, mert este jön a mosónő, a ruhát át kell számolni.

Méline néni: (Szeretettel megsimogatja a fejét.) Oh te édes, aranyos jószág! Te mindenre gondolsz.

(Általános fölállás, kézzorítások, futólagos csók.)

VII.

Az előszobában.

Marie: (Colettehez halkán, amíg a néni és a bácsi öltözködnek.) Már kétszer voltam egyedül a Bon Marché olvasótermében, hátha nekem is sikerül valami érdemes fiút kihorgásznom!...

Méline néni: (Nagyon halkán és gyors sietős sugdosással.) Kedves, édes, drága egyetlen kis Colettem! Adj, kérlek, valamelyik nap egy kis ebédet és hívd meg a te volt násznagyodat. Tudod, azt az urat, aki Marie mellett ült. Azt mondják, jól bírja magát. Hívd meg a kedvemért és mond meg neki bizalmasan, hogy Marie százezer frankot kap rögtön. Később többet, mert egyetlen gyerek. Megteszed? Adieu édes! A viszontlátásra!...

Colette: (Az ajtóból néz a távozók után és gunyosan mosolyog.)

nak megszüntetéséről óhajtok pár szót papírra vetni és az illetékes körök figyelmét erre a fontos kérdésre felhívni.

A bérlok jogainak megszüntetéséről írni, ezt a nagy nyilvánosság előtt hangoztatni, tudom jól, époly kényes kérdés, mint a Hortobágy felosztásáról czikkezni.

Előre l tom, a közönség egy része, különösen az, melyik alig, vagy egyáltalában nem jut páholyhoz, helyeselni fogja állásponomat, de arra is el vagyok készülve, hogy azok, kik „ősi jusson“ tulajdonosai a páholyoknak, vakmerőségnek, sőt nevetségességnek fogják tartani, hogy akadjon valaki, ki ilyen indítvánnyal elő mer állani.

Teljesen igazságos és méltányos cselekedet az lenne, ha a régi szokáson alapuló u. n. páholy törzkönyvezést a tanács jövő évtől kezdve teljesen megszüntetné.

Tagadhatatlan, nem is gondoltam volna ilyen tervre, ha az a kilátásba helyezett nagyszabású színházi átalakítás bekövetkezett volna, de sajna, erről hosszabb ideig szó sem lehet, a tanács ezt a tervet — nem tudni mi okból — egyszerűen levette a napirendről és hogy meddig fog ez a terv a leváltár poros aktái között fekdüni, az a jövő tiuka.

Ha nem veszik le a napirendről, a közgyűlés megszavazta volna az átalakítást annál inkább, mert a polgárságnak egy árva fillérjébe se került volna. És ha ez megtörténik, jövőre már lett volna annyi páholy, hogy kielégíthették volna Debreczen város színházlátogató közönségének igényeit és megszünt volna az az élethalál-harcz, — mert méltán lehet ennek nevezni — ami jelenleg azért foly, hogy valaki egy páholyhoz jusson.

A jelen helyzetben azonban csakis úgy lehet azoknak az óhaját is kielégíteni, kik nem jutnak páholybérlethez, ha a páholy törzkönyvezést eltörlük.

Különbözn érdekes visszapillantást vetni arra, hogyan is keletkezett ez az u. n. törzkönyvezés és hogyan jutottak egyesek a „törzsbérlő“ megkülönböztetett címhez.

Mikor még a színészet csak aféle mostoha gyermek volt az egész országban és így Debreczenben is, valóságos verbuválni kellett a közönséget, hogy eljárjon a színházba.

De ez még nem volt elég. Debreczen városának és polgárainak áldozatkészségéből a jelenleg is fennálló diszes otthont létesítette Thália papjainak és ezzel az állandó színészetet megvalósította, gondoskodni kellett arról, hogy a színház pártolják, a színháznak meg legyen mindennap az u. n. törzsközönsége, kikre mindenkor biztos lehetett számítani és akik bizonyos állandó jövedelmet biztosítottak az akkor még gyengén istápolat színészetnek.

Aláírások után gondoskodtak arról és csak természetes, hogy azok, kik biztos jövedelmet adtak a színháznak, helyeiket maguk választották meg, ezt az előjogot élvezték.

Ez a nkiváltság abban az időben, — tagadhatatlan, — teljesen jogos és méltányos volt.

De ma már ez a viszony, helyesebben helyzet megszűnt.

A színészet a mai korban nem mostoha gyermek, nem kell attól tartani, hogy a színészek koplalnak, nem kapják meg a rendes fizetésüket, mert nem részesülnek kellő pártolásban. Ez tény.

Az érem másik oldala is amellet bizonyít, hogy meg kell szüntetni a régi majdnem 4 évtized előtti állapotot.

A színház fennállása óta Debreczen lakossága majdnem megkétszereződött. — Természetes, a lakosság számbeli növekedése magával hozta, hogy a színházlátogató közönség száma is emelkedett. Ma Debreczen városának olyan tekintélyes számu színházlátogató közönsége van, hogy még legkevesebb 30 új páholybérlo akadna.

Azok, kik az u. n. „ősi jusson“ bírlják a páholyokat, könnyen meg is kapják azt, mert a „szokás-jog“ elsőbbséget biztosít nekik e téren; ellenben azok, kiknek ilyen jog nincs birtokában, csak az esetben jutnak páholyhoz, ha valamelyik bérlo valami okból nem akar járni színházba.

De ne feledjük azt sem, hogy számosan azon törzsbérlők száma, kik hosszú évek sora óta egyáltalában nem járnak színházba, de a páholyjogukról, hogy azt másnak átengedjék, nem mondanak le, nem akarván jöttányit sem engedni ősi jogukból.

A közönség nagy része így nem juthat helyhez és minden színházi idény kezdetén nagy a zugolódás és méltánytalanság, amiért nem tudnak bérelni.

Ezen a helyzeten változtatni kell. Nem lehet hagyni, hogy egyes családok éveken át kiszoruljanak a színházból. A törzkönyvelést kell megszüntetni és a páholyokat jelentkezés sorrendjében kiadni.

A baj gyökeresen — igaz — ezzel sem lesz teljesen orvosolva, de némiképp segítve lesz és számosan, akik évek óta epekednek, hogy páholyhoz jussanak, ezután kaphatnak páholyt. Ha pedig ebbe nem mennének bele az illetékes körök, aféle „Nebántsvirág“-nak tekintenék a páholybérlok jogait, az esetben mondják ki, hogy az : aki egy idényben saját maga nem használja a páholyt — gyász eseteken kívül — az a következő szinidényben elveszti ahhoz való jogát.

Mindezeket azonban el lehetne kerülni, ha a színház átalakítását és a páholyok számának szaporítását határoznák el mielőbb.

L. J.

NAPI HIREK.

— A város regále bérlete. A város a boritaladó és huszfogyasztási adó bérletének megváltására nézve nem tudott megegyezésre jutni a pénzügyigazgatósággal. A pénzügyigazgatóság 337,000 korona megváltási összeget kért, a város csak 280,000 koronát ajánlott fel. A miniszterhez került a dolog döntés végett, de véglegesen ő sem határozott. Ez ügyben hétfőn a miniszternél jártak Kovács József polgármester és Csóka Sámuel ta-

nácsnok. A miniszterrel történt személyes érintkezés — mint fővárosi tudásátok bennünket értesít — Debreczen városára nézve kedvező eredménnyel járt, amennyiben a miniszter a regále megváltását Debreczen városának adta bérbe újabb 3 évre azért az összegért, melyet a város addig is fizetett, vagyis 300,000 koronáért. A regále bérlő újabb 3 évre tehát ismét Debreczen városa lesz.

— **Lelkészcseréltetés.** A néhai Basa Bálint elhunytával megüresedett hajdubagosi lelkészi állomásra e hónap 18 án Berký Sándor matolesi lelkészt választották meg nagy többséggel. Berkýben a debreczeni egyházmegye hivatott munkáért, a hajdubagosi ev. ref. egyház pedig kiváló buzgalmu lelképástört és vezetőt nyert.

— **Pósa Lajos Debreczenben.** Pósa bácsi és Lidi néni mesélnek. Sok ezer meg ezer gyermek szive dobban meg e kedves hír hallatára. Pósa Lajos, az országos író és felesége eljön Debreczenbe. Két napig itt lesznek s azt a sok szép, gyönyörű mesét a tündérleányról, az elátkozott királyfiról stb., melylyel az „En Ujságom”-ban évek óta oly mohón, élvezettel olvasnak a gyermekek, ezuttal magától a nagy mesemondótól és feleségétől, a gyermekek Lidi nénijétől fogják hallani. A nagy mesemondó és felesége e hó 28 án este a gyorsvonattal érkeznek Debreczenbe és K. Tóth Kálmán ev. ref. lelkész vendégszerető házána szállnak meg. A nagy mesemondást másnap 29-én és a következő napon 30-án délután tartják meg a színházban.

Az előadásra vendes helyárak mellett e hó 26 tól kezdve jegyeket előre lehet váltani Oláh Károly tanácsnok hivatalos helyiségében (városház épület 25 ajtó.) Pósa Lajost és feleségét magtisztelő fogadtatásban és itt tartózkodásuk ideje alatt méltó ünneplésben fogja részesíteni a nagyközönség. A fogadtatás és az ünneplés részleteinek megbeszélése végett holnap, csütörtök délután az e végből alakított rendező bizottság a városbáza kistanácsstermében ülést tart.

— **Esküvő.** Püspökladányban esküdött örök házú Tamás Mihály gyógyszerész Fejér Sándor kedves, szép leányának, Rózsikának. A szép nászhoz az ismerősök egész serege gratulált.

— **A lemaradt kiveonat.** Kalandos jószág ez ami kiveonatunk. Egyszer a lövönat téved le a vágányról, maskor a gőzmasina csengője reped meg; egyszer késik, maskor oshan, de sohasem siet. Még a napokban össze is esküdtek ellene és Hatvan-utezán kövel megdobálták, sőt egy részeg napizámos köveket is rakott a sínparra, de a kiveonat elég lassan baladt ahhoz, hogy a forgalmi akadályt észreveggyék. Tegnep délelőtt 11 óra 40 perczkor indult el 3 személykocsival az egyik kivült masina. A Simonyi-uton szörnyen megfontolva haladt és bizony megtörtént, hogy a mozdonytól elmaradt a három kocsi. Mikor észrevelték, visszament a mozdony a kocsikért és kölesonkért láncokkal kötözgették a mozdonyhoz a kocsikat. Azalatt pedig a Bika szálloda előtt két vonat is sorakozott, míg végre háromnegyedórai késés után kerékvágásba zökkent a közlekedés.

— **Bírói kinevezés.** A király az igazságügyminiszter előterjesztésére Kálmanéczhey Miklós m. szaki járásbírósi albíró a h. nánási járásbíróshoz bíróvá kinevezte.

— **Pályázat.** A debreczeni kir. pénzügyigazgatóságnál évi 500 kor. fizetés, évi 100 kor. fizetésipótlék, 140 kor. lakbér, 60 kor.

lakpánz pótlék és 60 K ruhailletménynyel javadalmazott hivatalozgai állásra pályázat hirdettetett. Pályázatok folyó évi október 15-ig adhatók be. Kiszolgált és igazolvánnyal bíró altisztek elsőbbséggel bírnak.

— **A kőműves sztrájk.** A tegnap délutánra összehívott sztrájk-békéltető bizottság ülése elmaradt, mert a kőműves mesterek kifogásokat emeltek a segédek megbizottai ellen. Ugyanis miniszteri rendelet szerint a sztrájk-békéltető bizottságba azoknak az egyes szakmát üző segédeknek is benne kell lenniök, kik a rendes békéltető bizottságban benne vannak. — Mivel az ipartestületi békéltetők közt csak három kőművessegéd van, a sztrájk-békéltetőbe pedig hatnak kell lenni, addig, míg a kőművessegédek még három tagot választanak, a békéltetőbizottságok szünetelnek. Valószínűleg holnap vagy holnapután ismét összeül a békéltető bizottság.

— **Halálozások.** Legutóbbi kimutatásnak óta az anyakönyvi hivatal halálozási osztályánál a következő haláleseteket jelentették be: Grünberger Andor izr. 7 éves, Nagy Jánosné Fülöp Juliánna ev. ref. 75 éves, Balaskó Zsuzsánna ev. ref. 13 éves, Vaskó Piroška rom. kath. 2 éves, Kaicza Anna 5 hónapos.

— **Csavargó gyermek.** A gyermekmenház egyik Nyil utcai asszonynak adta ki tartásra Illyés Sándor 7 éves gyermekét. A fiura sok volt a panasz ugy a lakásadójánál, mint az iskolában. Tegnapelőtt aztán hóna alá csapta a gyerek a palatáblát és elindult világot látni. Mikepéres alatt akadtak rá a jó emberek és behozták Debreczenbe a rendőrségre. A világgjáró kis fiut visszaviték a jelenézházba.

— **Gyufaoldatot ivott.** Tegnep este súlyos beteg hozták be a városba Farkas Lajos nagyeresei lakost. A 26 éves ifju nagyobb mennyiségű gyufaoldatot ivott s gyógykezelés végett hozták be Debreczenbe. Öngyilkosságának oka az, hogy özvegy édes atyja iszákos ember lévén, e miatt sok baj volt közöttük. Felgyógyulásához reményt fűznek az orvosok.

— **Talált óraláncz.** A színház előtt egy arcképes csüngővel ellátott óralánczot találtak. Igazolt tulajdonosa a rendőrség bűnügyi osztályánál átveheti.

— **Lopott szerszámok.** A Hatvan-utezán egy kis láda kőművesszerszámot áruít Károlyi János csavargó. A szerszámokat olyan olcsón áruíta, hogy a rendőrnök is feltűnt és megszólította Károlyit, ki összevissza hebegett, de azt sehogysem tudta megmondani, hogyan kerültek hozzá a szerszámok. A rendőrség nyomozást indított, mert erős a gyanu, hogy a szerszámokat nem egyenes uton szerezte Károlyi.

— **Ertesítés.** Van szerencsém a nagyérdemű közönség b. tudomására hozni, hogy ezukrázsdamat szeptember hó 13-tól kezdve Piacz-utezán, a Lamprecht-palotába helyeztem át. Midőn fényesen berendezett új helyiséget b. figyelmökbe ajánlom, kérem eddigi b. pártfogásukkal továbbra is támogatni. Debreczen, 1904. szeptember hó. Tisztelettel Riesz Lipót ezukrázsz.

— **Fogfájást és szájbüzt** azonnal megszüntet a „Pionbus” amerikai önprombázó szer. Bővebbet a japunk mai számában közzétett hirdetésben.

— **Letzter József fényképészeti, festészeti és fényképnagyítási műterme Piacz-utca 44., dr. Ujfaluassy-ház. Állandó fényképkiallítás a műterem kapubejáratanál levő kirakatokban.**

Meglopott leány.

— Aki a nevét sem tudja. —

— szept. 21.

Nem mindennapi dologra jött rá a rendőrség egy lopási ügyből kifolyólag.

Egyik helybeli kis vendéglőben borleány Báncsi Anna. Ennek a leánynak ládájából elveszett 30 korona. Báncsi Anna gyanuja a vele együtt szolgáló Mari nevű cselédre esett, ki aznap helyéből megszökött.

Dobos rendőrbiztos megindította a nyomozást és a szökött cselédet csakhamar kézre is kerítette.

Kihallgatás közben aztán kiderült, hogy a meggyanusított leány nem tudja a nevét. Csak azt tudja, hogy Marinak hívják és hogy 19 éves. A szüleit sohasem ismerte, valamelyik zemplémegei faluban — nem tudja melyikben — egy Balogh nevű embernél nevelkedett, de onnan már régen elkerült.

A névtelen leány a lopást szörnyen tagadta, de mikor meg akarták motozni, egyszerre beismer mindent és vallott, mint a karikacsapás.

Beismerte, hogy a 30 koronát ő lopta el Báncsi Anna ládájából. A lopott pénzből 10 koronát magánál tartott, a többit pedig átadta Szilágyi János nevű szerezőjének. A nála levő 10 koronát elő is adta.

Szilágyit keresni kezdték és egyik Nyugoti-utcai kocsmában meg is találták. Beismerte, hogy Mari nevű szeretőjétől kapott 20 koronát, de nem tudta, hogy a pénz lopott. Persze a 20 korona nagyobb része már akkor nem volt meg.

A vallatás során Szilágyira is érdekes dolog derült ki. A jeles férfi ugyanis már több, mint két éve nem dolgozik. Azt persze senki sem tudja, hogy két év óta miből él.

Szilágyit, mint foglalkozás nélkülit a rendőrségen fogták.

A tolvaj leányt addig, míg kilétét ki-puhatolják, a rendőrségen látják vendégül, aztán pedig átadják a királyi ügyészségnek.

SZÍNHÁZ.

Az első előadás. Az első előadás jövő hó 1-én, szombaton lesz. Az igazgató-ság megnyitó előadásra Martos és Huszka nagy sikert aratott operettjét az „Aranyvirág”-ot tűzte ki. Az első előadás bérletben és pedig „A” bérletben lesz.

Szabó Irma első fellépte. A debreczeni közönség egy kedvelt és kiváló tehetségű tagját látja viszont jövő hó 2-án, vasárnap a debreczeni színpadon. Makó igazgató ugyanis az elhunyt Csige Ilonka szerepkörére Szabó Irmát szerződtette. — Szabó Irma Komjáthy társulatával játszott Debreczenben s természetes, igazi művészi játékával mindenkor kiérdemelte a közönség elismerését és szeretetét. Két évi távolléte alatt tehetsége fejlődött, fokozódott és első fellépte elé érdeklődéssel néz a közönség. Az első fellépte — mint fentebb jeleztük — jövő hó 2-án, vasárnap bérletszünetben lesz az „Annuska” című darabban, — mely egyidejűleg ez idényben az első premier Debreczenben.

A társulat új bonvivant színésze. Makó társulatának egyik fontos szerepkört betöltő tagja, Pataki Béla súlyos idegbajjal a m.-szigeti kórházban fekszik. Makó a fontos szerepkört nem hagyta betöltetlenül, Pataki helyére Somlai Arthurt a kolozs-

vári nemzeti színház kiváló tagját szerződtette. Somlairól a kolozsvári sajtó rokon-szenvenasca emlékezett meg, kiemelve tehetségét, elegáns, biztos fellépését a színpadon.

TÁVIRATOK.

— A „Debreczen” eredeti távirata. —
(Érkezik d. u. 1/2 órakor.)

Orosz-japán háború.

Budapest, szeptember 21. Mukdenből érkezett hírek szerint az **ujabb nagy ütközet küszöbön áll.** A japánok 9 hadosztálynyi erővel nyomulnak előre. A gabona most már le van aratva és tág lövőtér van a síkságon az orosz állás arczéle előtt.

Csifu, szept. 21. A japánok tisztelettel nyilatkoznak a port-arthuri oroszok ellentálló erejéről. A Hvangesen-erőd megostromlására tett kísérlet a japánok részéről sikertelen maradt.

Csifu, szept. 21. Port arthuri menekültek beszéde szerint a Hvangesen-erőd ostromlása az északkeleti oldalon történt. **A japánok özölja, hogy ezt a főerőséget és a mellette fekvő erősségeket minden aron elfog alják.**

A japánok naponta 1000 gránátot lönek Port-Arthurba.

Sz.-Pétervár, szept. 21. A császár Szergej Mihajlovics nagyherceget az orosz tüzérezred főparancsnokává nevezte ki.

A szerb király koronázása.

Budapest, szept. 21. Belgrádból jelentik, hogy a koronázási ünnepségek ma reggel vették kezdetüket. 101 ágyulövés jelezte a koronázás megkezdését. A koronázás az előre megállapított program szerint folyt le és az ünnepélyen nagyon sok magyar és idegen vett részt.

Az olasz vasuti katasztrófa magyar sebesültje.

Budapest, szept. 21. A Bologna közelében történt vasuti összeütközés sebesültjei között van Dulmann Ottó a magyar királyi pénzügyminiszterium segédtitkára is, aki az osztrák-magyar-olasz kereskedelmi szerződés tárgyalására utazott Olaszországba. A ti kár súlyos sérülésével a kórházban fekszik, de állapota javulófélben van.

A csodalány.

A rendőrség rejtélyes foglya.

— Saját tudósítónktól. —

Majdnem ezer évvel ezelőtt élt Kónyves Kálmán, aki kimondta, hogy nincsenek boszorkányok, nincs babona. Ezer év hosszú idő, de ez a hosszú idő sem tudta kiverni a hiszékeny nép lelkéből a babonát, a csodás dolgok iránti hiszékenységet. A furcsábbal furesább képtelenségek befogadására, terjesztésére különösen termékeny talaj az Alföld egyszerű népének lelkilete. Itt, az Alföldön alig mulik el év, hogy hol valamelyik libapásztor lánynak, hol valamelyik vajákos asszonynénémnek meg ne jelennék a Szűz-Mária. Ehhez a szerencsés teremtettséghez, akit a Mária rendszeren csodátévő erővel adományoz meg, aztán ezrével tödul az értelmetlen népség.

Igy történt ez mintegy négy évvel ezelőtt Ujkegyőson is, ahol egy 14 esztendő Tóth Erzsébet nevű csodalányhoz zárandokoltak a megye minden részéből, sőt még a szomszédos vármegyéből is. Tóth Erzsébetnek, mint vajákos anyja hirdette uton utfélen boldog-boldogtalannak, megjelent istennek anyja. Több se kellett a

hiszékeny népségnek. Nyalták-falták a csodalányt, sőt olyanok is találkoztak a szánnadók között, akik drága ajándékokkal kedveskedtek neki és még imádkoztak, térdeltek is előtte.

A csodalányról a hatóság is tudomást szerzett. Hanem a hatóság éppen nem repektálta a látományát, hanem a vén kuruzsoló asszonyt, mint közveszélyes őrutlet egyszerűen a gyulai közkórház elmebeteg osztályába deportálta, a leányt pedig, aki ezután nemsokára meghalt, gondnokság alá helyezte.

Mind Ezeket pedig abból az alkalomból elevenítjük föl, hogy egy rejtélyes leányt fogott el tegnap a csabai rendőrség, amely leányt azonosnak mondja magát az elhunyt Tóth Erzsébettel.

A dolog a következőként áll:

A csabai rendőrség egyik közlegénye tegnap éjjel egy gyanus alakot látott egyik utcza árkában. Egy 14—15 évesnek látszó leány volt és aludt. A rendőr felköltötte és bekísérte a rendőrségi szuterénba, ahonnan reggel Hrahovszky Pál főbiztos elé állították.

A lány a kihallgatás során zavaros feleleteket adott. Először Bálint Veron 14 éves tornyai illetőségűnek mondta magát, majd meg azt állította, hogy valódi neve Mészáros Anna és almáskamarási illetőségű, Áradmegyéből. Mintegy tíz napja, hogy Csabán gyyeleg. Egy vándor komédiás csapatnál volt, mely most elhagyta. A komédiások, akik négy éven át hurezolták magukkal faluról-falura, Ujkigyósról rabolták el, ahol egy öreg asszonynál élt. Az öreg asszony nevére nem emlékszik, csak azt tudja, hogy egyszer elvitték a bolondok házába.

— Miért? — kérdezték tőle.

— Mert nagyon sokan jöttek hozzánk, akik engem öleltek, csókoltak, mint a Szűz-Máriát. A leány aztán a Tóth Erzsébet nevének említése nélkül előadta annak főnt elmondott történetét, de úgy, hogy ő vele történt meg.

A rendőrség nyomozza a rejtélyes lány illetőségi helyét, hogy haza toloncolhassa. Egyelőre pedig csavargásért hüvörsre helyezték.

Tudományos apróságok.

A méhek és a fekete szín.

Az „American Bee Journal” szerint a feketeruhás egyéneket sokkal hamarabb megtámadják a méhek, mint a világos ruhát viselőket. Példát hoz fel, ahol a méhek a kocsiba fogott lovakat megtámadták, a feketét agyon is szúrták, holott a melléje fogott szürke csak néhány szurást kapott. Méhegek közelébe tévedő fekete tyukokat rendszeren ki szokták a magukét kapni. A hajdinaföldön tömegesen álló méhtörzseknek is azt figyelték meg, hogy a sötét ruhákat hordó egyéneket hamarabb megtámadják, mint a világos ruhát viselőit. Nem ritkaság, hogy egy ilyen látogatott puha, fekete nemez kalpból 100 drb méhfüllánkot is kiszedtek.

A cukor édessége.

Egy-egy kilogramm nád- vagy répacukornak édessége egyenlő mindenütt és minden helyen; akár a süvegnek alsó, akár felső, akár belső részében. Azért egy fajta cukor sem lehet „kiadósabb”, mint a másik. Akár koczka, akár süveg-cukor a cukor, teljesen mindegy, az örök igazság mindig az, hogy 1 kilogramm cukor olyan édes, mint a másik kilogram. Ha térfogat szerint vásárolnánk cukrot, úgy mint az öibe rakott fát, természetesen a sűrűbb, keményebb cukor volna a kiadósabb fajta, mert egy azon térfogatban több cukor van, mint a ritkább szövetű anyagban.

A föld vulkánjai.

A vénül föld külső orozájának mér-ges kelevényeit, a vulkánokat, kivált azóta kísérik éber figyelemmel a természettudósok, milyen veszedelem fenyeget bennünket

alulról, a föld méhében izzó tűz részéről. Itt ott idézték a nagy Humboldt szavait, aki azt mondta, hogy a vulkánok az okai a nagy földrajzi változtatásoknak. Ezek pusztították el a szóhagyományban élő me-és Atlantisz-szigetet is, amelynek egykori létezését a földgömb szimmetriája igazolja. Amitől az ember föl: gondolatban sokat foglalkozik azzal, mint a beteg ember a bajával; nem csoda hát, ha most az a legizgatóbb kérdés, hogy a jövőben melyik világrészre kerül az elpusztulás szomorú sora? A föld felső, megszilárdult kérge nem tud ellenállni a feszítésnek, mely hullámzásba, rezgésbe hozza, sőt itt-ott keresztül is tör, lyukakat ütve rajta. A föld eme biztosító szelepeiről készített érdekes statisztikát nemrég Miron Ferencz, a kiváló francia természettudós, aki valóságos spe-czialista a föld méhéből fölfakadó tűz me figyelésében. Szerinte manapság összesen 328 vulkán ontja a lávát. Ezek közül 133 van a nagy kontinenseken és 205 a kisebb szigeteken.

Az egyes világrészek szerint: Dél-Amerika (Csili 17, Quitó 14 és Nikaragua 10) 41, Észak-Amerikában az Alenti szigetön nem kevesebb, mint 31 óriási tölesért mutat föl; Azsia keleti mellékein Kam-csatka 22 vulkánal szerepel, Japán 17 el, a Fülöp-szigetek és a Molukok 49 el. Az öreg Európának, hála Istennek, csak egy jutott, míg a kis Izland szigetén 19 kráter hirdeti a belső tűz kavargását. Miron végezetül még 25 vulkánt sorol föl, melyek a tengerek fenekén m ködnék.

A részegség tartama.

Egy német fiziológus és pszichológus: Rüdín Ernő tanulmány tárgyává tette, hogy mennyi időre terjed ki a részegség hatása. A tanulmány eredménye kiderítette, hogy az alkohol hatása az emberi szervezet testi és szellemi funkcióira nézve sokkal tovább érezhető, mint az ember általában hinné. Még a könnyebb fajta mámor is eltart egyik estétől a másikig, a reggel szerzett mámor pedig általában súlyosabb és hosszabb ideig tart. Tévedés az a közhit, hogy az ember a mámort „kialuszsza.” Az alkohol nem olyan ártatlan, hogy néhány órai alvás végezhetne vele. Rüdín nyolcz emberen tett kísérletet és ezekből azt a tapasztalatot állapította meg, hogy a részegség 12—24 órától egész 48 óráig tart, az emberanyag és az alkoholmenyiség különbsége szerint.

A láb alakja.

Minden ország népe sok tekintetben különbözik egymástól és a tudomány is folyton kutat a legapróbb nemzeti vonások után. Most legutóbb a lábakat vizsgálták egypár nemzetnél és az eredmény elég érdekes. A francia nő lába rövid és keskeny. A spanyol nő lába hosszukás és elegáns hajlása. A valódi arab lábát jellemzi, hogy alatta vizsuár folyhat, annélkül, hogy talpát érintené. A skótoknak magas, vastag a lábuk, az ireké pedig lapos és négyszögletes. Az angolok lába rövid, husos. Az ó-korban az athéni görögöknek volt az elismert legszebb formájú lábuk. Legnagyobb láb van a svéd, norvég és német népnek, legkisebb pedig az amerikaiaknak. Az orosz ember lábán a nagyujj gyakran összesen 6 a mellette lévő ujjal. A tatárok lábát jellemzi, hogy az ujjaknak egyforma a hosszúsága.

TARKASÁGOK.

Kaland az uton.

Egy debreczeni famillának szépsége fiatal leánya a nyár végét egy közelvi daki rokonainál töltötte. Mikor elment, az édes mama meghagyta, hogy négy hétnél tovább semmi esetre se maradjon. Így aztán bárhogyan tartóztatták a rokonok és bármilyen jól érezte magát közöttü k tegnap már visszautazott.

Tömerdek sokan szállottak föl a vonatra, de az utasok nagyrésze már a közeli állomásoknál el-elmaradezett s Püspökladányánál egészen egyedül maradt a bórpalagos kupében. Azonban ez sem tartott sokáig, mert a vonat indulása előtt egy csinos, kis bajuszu legényke ugrott föl és a vele szemközti helyet foglalta el a kocsiban.

A kis leányt szörnű félelem szállotta meg a magányban. Eszébe jutott az édes anyuskája figyelmeztetése:

— Őrizkedjél a vonaton mindenféle ismeretségtől!

Hirtelenében arra gondolt, hogy le száll, de mikor ez a meztő eszméje támadt, az átkozott vasbika éppen elindult. A fiatal ember pedig — a kis leányuk úgy tetszett — egész bizalmasan hunyorgatott és laposakat pislantgatott nagy barna szemével, amitől úgy megremegett, mint a novellabeli nyárfalevél. Sőt még ennél is jobban, mikor a legényke ezt kérdezte:

— Hova utazik nagysád?

Gyöngé hangon felelt a leány:

— Debreczenbe.

Ugy látszott, mintha ez a válasz jól esett volna amott. Izgatottan kezdte pöndörni a csöppnyi kis bajuszt, közbe köhintett is egyet-egyed, mint aki mondani akar valamit.

Néhány percig tartott ez így, míg végre a fiu kényelmesen megvetette a hátát az ülésen és újból megszóllalt:

— Nagysádat egy szivességre kérném.

Az utitársnő felő hangon mondta:

— Tessék.

— Ha Debreczenbe érünk: kegyeskedjék engem — felköltetni, — szólt és ezzel lecsukta a szempilláit.

VEGYES HIREK.

* **A király a sajtó-kongresszushoz.**
A bécsi IX. nemzetközi sajtó-kongresszus elnöksége abból az alkalomból, hogy a kongresszus tagjai Szalzburgban koszorút tettek Erzsébet királynő szobrára, táviratot intézett ő felségéhez. E táviratra tegnap a következő válasz érkezett Singer Vilmoshoz, a sajtó-kongresszus elnökéhez:

„Ő császári és királyi apostoli felsége a sajtó-kongresszus középponti irodájának Szalzburgból hozzá intézett táviratát kegyelmesen tudomásul vette és a hódolat, amelyet a IX. nemzetközi sajtó-kongresszus ott levő tagjai boldogult felséges neje emlékének adóztak, mélyen meghatótta. Ő cs. és kir. apostoli felsége mindazoknak, akik a gyöngéd manifesztációban részt vettek, legszivesebben köszönetét fejezi ki. Legfelsőbb megbízásból Schiessl.

* **Tüntetés Dollinger tanár mellett.**
Az üllői-uti sebészeti klinikán tegnap kezdtek meg az előadást s Dollinger Gyula egyetemi tanárnak, az I. sebészeti klinika igazgatójának tanítványai, volt hallgatói, mostani és egykori tanársegédei megragadták az alkalmat arra, hogy ovációt rendezzenek tanáruk mellett, aki ellen egy beteg testében felejtett éresiptető miatt bünygyi vizsgálat indult meg. Dollinger hallgatói délelőtt tíz órakor a műtőteremben gyűltek össze. Oly sokan jöttek el mostani és régi tanítványai közül, hogy a tereből sokan kiszorultak. A professzort perczekekig tartó zajos éljenzéssel és tapssal fogadták. A lelkesedés csillapultával Mutschenbacher Tivadar szigorló orvos Dollinger tanárt mostani tanítványai nevében meleg szavakkal üdvözölte.

* **A szerb koronázás előtt.** A szerb fővárosban lázas izgalommal készülődnek a ma esti, holnapi és holnaputáni ünnepekre. Az utcákon nagy néptömeg hullámzik s már erősen meglátszik, hogy a külföldről és az ország belsejéből igen sokan sereglettek össze. A bosnyákok, bolgárok, montenegróiak, macedónok nagy része nemzeti viseletben jelent meg. Az utcák díszítését hátráltatja a folytonos eső, de azért különösen azok az utcák, amerre a díszmenet elvonul, máris fényesen vannak díszítve. Ma délelőtt a szkupstina épületében megnyílt a szláv orvosok és gyógyszerészek kongresszusa, amelyen a király is megjelent. Az amerikai követet, aki tegnap érkezett Belgrádba, a király ma délelőtt külön kihallgatáson fogadta. Az ország belsejéből ma tizenegy különvonat hozta az ünnepegek vendégeit.

A kikapós szenátorok.

Mulatságos botránypör foglalkoztatja most az amerikai Egyesült Államok bíróságait. A new yorki parlamentbetudvalevőleg az apróbb államok is küldenek szenátorokat.

Igy Utah mormón állam is elküldte a maga megbízottját Reed Smoot személyében, aki magával vitte Newyorkba mind a hét feleségét és hetven gyermekét is. E miatt azután nagy botránypör keletkezett.

A newyorki leányegyesületek sorba kérvényt nyújtottak be a szenátushoz s követelték Reed Smoot kitiltását a parlamentből. A szenátus a kérvények miatt óriás zavarba jutott. Egyrészt nem zárkozhatott el a felzúduló közvélemény nyomása elől, de másrészt kétségtelen dolog, hogy Utah államnak joga volt a maga többnejű szenátorát a parlamentbe delegálni. Hogy mégis valamit tegyenek, egy öt tagu bizottságot választottak, amely heteken át iszonyu apparátussal és pénzáldozatokkal kutatta Reed Smoot multját.

Hiába hallgatták ki azonban a jelentkező tanuk nagy tömegét, a vizsgálatból Reed Smoot hőtisztán került ki; becsületén és multján semmiféle foltot nem lehetett találni. Feleségeivel mintaszerű házasságot folytatott s gyermekei a legpéldásabb nevelésben részesültek.

Az utahi mormonok azonban mód nélkül rossz néven vették a newyorki vizsgálatot s bosszúra határozták magukat. Rövid idő alatt össze gyűjtötték maguk között — hatvanötezer dollárt s megbízták a híres Pinkerton féle detektiv-intézetet, hogy kutatassa ki huszonöt newyorki szenátor házasságát, multját és jelenét.

A Pinkerton-intézet hűségesen teljesítette a megbízást s hihetetlenül érdekes eredményről számolt be. A huszonöt szenátor nagyrésze rovtó multu ember; házasságuk a lehető legrosszabb, feleségük és gyermekeik eltartásáról nem gondoskodnak, iszákosok és szenvedélyes kártyások. Az eredményt a mormonok Newyork utcáin falragaszokon közzétették s a nép ezrével tolongott a plakátok körül.

Az amerikai vallásos lapok megbotránkozva tárgyalták az esetet s több püspök cikket írt ezekbe a lapokba arról, hogy amilyen szegény érte a szenátust, a mormonok épp oly büszkék lehetnek a maguk Reed Smootjukra, aki diadalmasan került ki a harcából.

A huszonöt leleplezett szenátor szegényében alig mer kimenni az utcára, s bár rágalmaszást pört indítottak a Pinkerton-vállalat ellen, mindenki kineveti őket és senki sem kételkedik abban, hogy a pört el fogják veszíteni.

Huszonöt év!

Huszonöt év! Miként egy tarka álom,
E nagy idő úgy tűnik fel nekem.
Huszonöt év! Alig, hogy gyermek voltam,
S ma már nekem van két kis gyermekem.

Mikor úgy néha, csöndes éjjelen,
Káprázat úz játékot én velem,
S elgondolom, mennyi édes emlék
Hevítette lelkemet még nemrég,
Ha könnyes szemmel, fájós szívvvel látom,
Hogy az én régi, ábrándos világom,
Hajh, mivé lett, beh nagyot változott:
Akkor oly bús, oly szomorú vagyok.

Feleségem! hajtsd ölembe fejed,
Hiadd beszéljek el a multról veled,
Hadd szálljak le himes pázsitokra,
Hadd vadásszak röpke pillangókra;
Gyermekkorom himes mezejének
Virágai ha ma is élnek!...
Oh Istenem, miért hogy elszálltok,
Miért szálltok el ti szép gyermek álmok?

Igy, így! Ölembe kedves gyermekem.
Bennetek minden vágyam most nekem.
Ne csukd be ajkad, hadd gügyögjön az,
Hadd szálljon arról üde, friss tavasz,
Tavasz, amelyet úgy szerettem én,
Tavasz, amelyből árad a remény,
Melynek hulljon rátk arany pora
S mely töletek ne szálljon el soha!

Én megértelek, Uram, Istenem!
Nincs esüggédésem, ha te vagy velem!
Egy negyedszázad küzdelmeim át
Te meghallgattad mindig az imát,
Mely ajkamról szállt trónusod elé,
S véghetetlen kegyed megnyeré.
S mert nem hagytál el soha percze sem,
E napot ezért üdvözölhetem!

Oh, végy kegyedbe minket, jó Uram!
Palástod alá reményvel suhan
E kis család, amelynek kebele
A Te imáddal van tele.
Segíts tovább is! Oh nagy Istenünk,
Maradj, maradj továbbra is velünk,
S fogadd kegyelmesen e hő imát;
Minden betűje tégedet imád!

K. B.

KÖZGAZDASÁG.

Hogyan irtsuk a gyomot.

Dr. Heinrich az eddig alkalmazott nehéz fémek helyett a trágyasót próbálta ki; nevezetesen a chilisaltrómét, kénsvasammóniát és 40%-os chlorkáliumét. Tapasztalatai szerint az oldatok erőssége különböző lehet, de már a 15%-al is igen meglepő eredményeket ért el. Ezen trágyasó oldatok alkalmazása már csak azért is megfelelőbb, mint a többi nehéz fémeké, mivel ezekkel nemcsak a tulajdonképeni gyomirtást végezzük, hanem ezen kívül vetéseinket is trágyázzuk, tehát a cél kétfős, az eredmény ennek következtében nem oly kétséges. Mint a kísérletek igazolják, a trágyasó oldatok hatása a vadrepeze és vadmustárra feltűnő gyors, úgy, hogy permetezés után azonnal észrevehető. Különböző kultúrnövényeink azonban nem egyforma magaviseletet tanúsítanak ezen oldatok ellen. Így pl. a gabonafélék sokkal ellenállóbbak, mint más növények, úgy a trágyasó oldatokkal szemben, valamint a nehéz fémek ellen is. A sorrend körülbelül a következő: azon növények, melyek a permetezést igen jól tűrik, a buza, rozs, árpa, zab, vörös-lóheremák, murok, kékesillagfűrt. Aztán azon növények következnek, melyek szenvednek ugyan kissé a permetezés következtében, de nem oly mérvben, hogy azt alkalmazni ne lehetne, ezek: a borsó, len és szeradella. A harmadik csoportba tartozó növények azok, melyekre az oldatnak hasonló hatása van, mint az irtandó gyomokra, egyszóval, melyeknél permetezni nem tanácsos, ezek a paszuly, spárga és fehér csillagfűrt, pohánka, csibe-hur, takarmány-répa, fehér mustár és burgonya. A trágyasó hatásának kiismerésére tanácsos kisebb területeken kísérleteket végezni, melynek célja a különböző erősségű oldatok hatásának kiismerése legyen, s megállapítása annak, hogy milyen erősségű ol-

dat a legmegfelelőbb. Bármilyen erősségű oldatot használjunk is azonban gyomirtásra, a permetszés mindig szép napos időben végzendő, harmat felszáradása után. Elsősorban a hatás elmarad, mivel az oldat tulságosan felhigul. A permetszés akkor hajtható végre, midőn a gyomnövényeknek 3-4 levelük van; először, mert akkor a hatás nagyobb, másodsor pedig, mivel így kevesebb oldatra van szükség. Katasztrális holdanként 200-300 liter oldat elegendő teljesen s így 40-50 kg. obilislétrómnak oldat alakjában való kipermetszésével a cél elérhető. Kén-savas-ammoniakból még kevesebbre van szükség.

REGÉNY CSARNOK.

Csontváz a tüzhelyen.

Angol regény.

Fordította: **Amica.**

33

A rég szürke kastély soha sem volt oly néma és komor, miut ezen szomorú karácsonyon. Az Edit nyughatatlan boldogtalansága elviselhetetlenné tette azt és az a rögeszméje volt, hogy a városban levő házukban hallani fog férjéről. Tehát egy hideg deczemberi reggelen a gyermekével és a dajkájával elhagyta Casleton Hallt, kérve Alant, hogy a következő napon a testvéreivel kövesse, mert akkora a városi ház készen lesz a fogadtatásukra. Alan hiába kérte, hogy várjon még egy napot és mindnyájan együtt menjenek.

— Nem — mondta nyugtalansággal, a milyenben soha sem látták, — ma kell mennem, ma este ott kell lennem.

Tehát egy zord, hideg deczemberi reggelen a szerencsétlen asszony elhagyta férjének az ősi otthonát és a mint a kocsi keresztül gördült a park kapuján, sirva nézett vissza a házra, míg a fák eltakarták és akkor hátradőlt, azt zokogva:

— Vajon mikor látom azt ismét? Mikor fogom a küszöbét átlépni?

Későre hajlott a nap, midőn a Chesterton-téri komor külsejű házhoz érkezett, a gazdasszony nagy meglepetésére.

— Madam — kezdte az asszony — csak a földszinti szobában van tűz és a gyermekszobában és a madam boudoirjában, hogy azokat szellőztessük.

De l'Orme asszony félbeszakította. — Nézzen a gyermek és a dajka után és engem ne engedjen háborítani. Ezeket is vigye el. És a kalapját a bundájával együtt az előszoba asztalára dobva, sietve ment fel a lépcsőn.

A boudoirban a kandallóhoz támaszkodva, a fejét a két kezébe temetve, egy magas alak — a férje, gyermekének az atyja állott. Arra a félig visszafojtott kiáltásra, mely az Edit fehér ajkairól kitért, a férje megfordult. Oh, mily betegnek és megviseltnek, mily sápadtnak és szomorúnak látszott. Edit megfogta a kezét.

— Oh, Guy, mily rossz színben vagy! Hála az égnek, hogy végre hazajöttél! Guy eltaszította a kezét.

— Edit, ne érints — mondta reszkető hangon. Bár meg volnék halva — és akárhol volnék inkább, mint itt — én egy tönkrement és teljesen megtört ember vagyok!

— Tönkre ment — megtört! — ismételté Edit.

— Igen, megtört — és teljesen tönkrement. Edit, te egy kártyás felesége vagy.

Az a szony egy perczig összekulcsolt kezekkel és fehér ajkakkal állott és nézett rá — és aztán a férje, az egykor vidám és gondtalan férfi, a társaság kedvence, egy karosszékre dőlt, az arcát elfedve, Edit a lábaihoz térdelt.

— Edit, hagyj magamra. Megvetésedet nem tudom elviselni. Én egy kártyás vagyok, — egy elveszett, nyomorult, tönkre ment ember. Te gyűlöltél jólétemben és gazdagságomban és a saját könnyelműségem által okozott szerencsétlenségemben és szegénységemben még inkább kell, hogy gyűlölj és megves.

Szegény asszony, mily súlyosan jött vissza a büne a saját fejére.

— Te drágább vagy nekem nyomorúságomban és szegénységemben — mondta, a karjával átölelve a férjét — mint voltál valaha, vagy lehettél volna, jólétedben és gazdagságomban. Amit meggongolaltan viselkedésemmel és szavammal elrontottam, azt nekem kell helyrehozni és meg fogom azt tenni te érted és a mi kedves négy gyermekünkért. Az ég tanum, hogy azt fogom tenni.

*

Igen, a tönkremenés teljes volt, hogy mily teljes, azt a bánkódó feleség csak később tudta meg, midőn Guy a gyermekét az, Edit első szülött fiát, a kebléhez szorította, csak akkor volt bátorsága Editnek elmondani, hogy Geisler az albarát, az áruló, hogy vitte őtlépésről-lépésre a bajba, míg egyik váltó követte a másikat, míg végre állásának a teljes ismeretere ébredt és felfedezte, hogy szinte koldussá tette magát és családját — hogy szép birtoka el volt zálogosítva úgy, hogy a kamatokat fizetni és Castleton Hallt a pusztulástól megőrizni, szinte minden jövedelmét fel fogja emészteni egy nagyon csekély összeget kivéve.

(Folyt. köv.)

Értesítés.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség b. tudomására hozni, hogy

czukrászdámat

szeptember hó 13-tól kezdve

Piacz-utczán

a Lamprecht-palotába helyeztem át.

Midőn fényesen berendezett új helyiséget b. figyelmükbe ajánlom, kérem eddigi b. pártfogásukkal továbbra is támogatni.

Debreczen, 1904 szeptember hó

Tisztelettel

Riesz Lipót,

czukrász.

Az általánosan elismert kitűnő

Mohai Ágnes

természetes magyar ásványvíz mely a külföldi Gies hűlt legjobban pótolja, főraktára:

MAYER JENŐ

fűszer- és csomago üzletében.
Debreczen, Piacz- és Széchenyi-
utca sarok.

1 literes üveg 19 kr.

1/2 " " " 13 "

mélyen leszállított áron kapható.

BRÁZAY FÉLE SŐSBORSZESZ

NAGY ÜVEC

ÁRA: 2 KORONA

KIS ÜVEC ÁRA: 1 KORONA

MASZNÁLTI UTASÍTÁS MINDEN ÜVEGEZ

MELLÉKELVE VAN!

Szőnyeg,

függöny, butorszövet, linoleum

raktárunkat, saját házunkba

Kossuth-utca 5. sz.

főzletünk emeleti helyiségeibe helyeztük által.

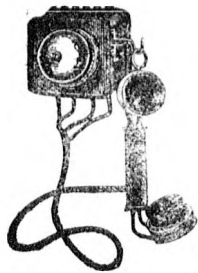
A még raktáron levő szőnyeg, függöny, butorszövet, ágy- és asztalterítőket ameddig a készlet tart

leszállított árak mellett

árusítjuk el.

Bosznay J. és Társa.

Debreczen Kossuth-u. 5.

Telefon, villám-
hárító, villany-
csengő felszere-
léseket szaksze-
rűen és olcsón
készít és javít

Krausz Kálmán badogás,
Hatvan-utca 2. szám.

Kávé import

Brazíliai és keletindiai
legfinomabb zamatu kávé
igen olcsón kapható

KOHN HENRIK
fűszer-, festék- és ásvány-
viz-nagykereskedésében,
Gróf Degenfeld-tér.

Hirlapelárusítók felvételnek

a „Debreczen” elárusítására
városi nyomdában,
városház, keresztépület.

Aki
olcsón, jól, praktikusán és modernül
építkezni akar,

forduljon

BORSODY I. S. építész

irodájához Debreczen, Hunyadi-u. 21.

Templomok, városi lakóházak, kasté-
lyok, iskolák, fürdők, gyárak, gazdasági
épületek stb. tervezését vagy elkészítését,
nedvos lakások szárasszá tételét, betonir-
zást vagy bármily építkezéshez tartozó
munkát elvállal.

Építkezésekre törlesztéses kölcsönt elő-
nyösen eszközöl ki. — Biztos sikerrel előkészít
a kőműves, kőfaragó és ácsmesteri vizsgára.
— Építő iparosoknak olcsón készít tervrajzo-
kat, költségvetést.

PLOMBUS Co. New-York 104 E 106 Str.

PLOMBUS!

250,000 hálaírat 1 év alatt.

Nincs többé fogfájás!
odvas fog!
bűzös száj!

Fenti betegségeknek előidézői kétsége-
lenül az odvas fogak. Ezen remek ame-
rikai szer ezen kinos és kellemetlen
szenvedéseket

azonnal megszünteti!

„Plombus“-szal mindenki
— maga plombirozhatja —
fájdalom nélkül és hihetetlen egyszerű módon

odvas fogait!

„Plombus“ ne hiányozzék egy háznál
sem, az egyszeri csekély kiadás százszo-
ros kamatja: a nyugalom. A fogfájdal-
makban szenvedőket tehát saját érdeké-
ben felhívjuk, hogy rendeljék meg ezen
valóban remek háziszert, mely az ame-
rikai élelm. szeg. netovábbja!

Ára egy adagnak, mely 5—6 odvas fo-
gakra elegendő, használati utasítással 2
korona 2 kor. 10 fill. előzetes bekül-
dése után bérmentve bárhova. Megren-
delhető egyedül a Magyarországi kép-
viselettől, melynek czime:

„Plombus“ szétüldés, Pasztó, Heves-m.

Védjegy:
Turul madár.

Feltűnést keltő árak!

Védjegy:
Turul madár.

Női czugos czipő 2⁴⁰
frt

Női fűzős czipő, fe-
kete és színes 2⁵⁰
frt

Női gombosczipő 3^{frt}

Női fűzős czipő Box 3⁷⁵
Calf gombos 4^{frt} 3^{frt}

Férfi czugos czipő
borított és sima 2⁶⁰
frt

Férfi hegymászó
czipő 3^{frt}

Férfi czugos Box
fűzős 4²⁵
frt

Női gombos czipő ne-
mezből bőrborítással 2^{frt}

Női fűzős czipő, bőr és
bőrborítással, meleg
béllel 3^{frt}

Női nemez félczipő
sarokkal 1^{frt}

Férfi nemez félczipő
sarokkal 1²⁰
frt

Igen tastós posztó és
oroszlakk czugos czipő
duplatalppal 4⁷⁵
frt

Fűzős czipők leány-
gár részére 1^{frt}

Gombos czipő leány-
gár részére 2^{frt}

Fűzős v. gombos gyermek-
czipő 90 krtól feljebb.

Színes Mikadó czipő,
gyermek-nők és fér-
fiak részére 50 krtól 1^{frt}-ig

TURUL = Különlegesség! =
„Goodyear Welt.“

czipőgyár részvénytársaság központi
főraktára: DEBRECZEN, csak Piacz-
utca 50. szám.

